

Č. 13.089.

Zaměstnanci veřejní. — Politické strany: * I politické strany jsou spolky ve smyslu § 25 odst. 1 služební pragmatiky.

(Nález z 1. prosince 1937 č. 13.023/37.)

Věc: Josef B. v Jáchymově (adv. Dr. Josef Šlajs z Prahy) proti rozh. vrch. disciplinární komise u min. pošt a telegrafů v Praze z 12. října 1934 o disciplinárním trestu.

Výrok: Stížnost se zamítá.

Důvody: Disciplinární komise u ředitelství pošt a telegrafů v Praze vydala 13. dubna 1934 disciplinární nález, kterým uznala st-le, poštovního účetního v. v., vinným, že porušil svou povinnost tím, že byl od ledna 1931 do dubna 1933 členem německé národně-socialistické strany dělnické, že zastával funkci pokladníka v této straně, agitoval pro ni, stýkal se s jejími členy a tím podvratnou a protistátní činnost její účinně podporoval. Naproti tomu byl st-l zproštěn obvinění, že agitoval na všech projevech a schůzích DNSAP a že odbíral její tiskoviny. Disciplinární komise vyslovila, že uvedeným proviněním se dopustil st-l vzhledem k jeho způsobu a tíži služebního přečinu ve smyslu §§ 153 bodu 2, 21, 24, 25, 155 a 87 služ. pragm., a uložila mu proto podle § 154 lit. c) služ. pragm. disciplinární trest: ztrátu všech práv ze služebního poměru vyplývajících a všech nároků na výslužné a zaopatřovací požitky pro něho a jeho příslušníky.

Nař. rozhodnutím zamítl žal. úřad odvolání st-lovo, a to jak co do výroku o vině, tak i co do výroku o trestu, povolil však podle §§ 154 a 98 odst. 1 služ. pragm. st-li příspěvek na výživu ve výši 50% pravidelného jeho odpočivného platu, a to na dobu života.

O stížnosti uvážil nss:

Stížnost namítá nezákonnost nař. rozhodnutí, kterou spatřuje především v tom, že st-l byl neprávem odsouzen pro porušení povinností, jak jsou obsaženy v § 25 služ. pragm., proto, že politická strana není spolkem ve smyslu cit. paragrafu. Námitku tuto neuznal nss důvodnou.

Podle § 25 odst. 1 služ. pragm. jest úředníku zapovězena účast ve spolcích (Verein), jestliže tato pro snahy spolku nebo pro způsob spolkové činnosti příčí se povinností úředníka. Ustanovení to pojem »spolek« blíže neurčuje a také v jiných ustanoveních služ. pragm. není pojem a smysl výrazu »spolek« blíže definován. Nutno proto v prvé řadě při výkladu ustanovení § 25 odst. 1 služ. pragm. přihlídnouti k obecnému nazírání na pojem spolku a pojem ten případně vyložití v souvislosti s ostatním obsahem citovaného ustanovení, případně s obsahem ostatních předpisů služ. pragm., zejména pak s obsahem ustanovení § 21 služ. pragm.

Podle obecného nazírání rozumí se spolkem každé dobrovolné trvalé spojení se několika osob v organismus, samostatnou osobnost reprezentující, k dosažení některého účelu životního. Takovýmto spolkem

mohou pak býti nejen organismy nepolitické, ale i organismy politické a tedy i politické strany (srov. Dr. Dusil, Dr. Kliment: Spolky, shromáždění a politické strany, str. 15 a násl.).

Cit. ustanovení § 25 odst. 1 služ. pragm. mluví zcela všeobecně o spolku. Zapovídá-li však účastenství ve spolku proto, že účastenství to se pro snahy spolků nebo pro způsob spolkové činnosti příčí povinností úředníkovým, má tu zajisté na mysli povinnosti, jež úředníku ukládá služ. pragm. v ostatních svých ustanoveních, a tedy také v ustanovení § 21, které jedná o všeobecných povinnostech úředníka. Jestliže úředník sám o sobě je podle cit. ustanovení povinen býti Československé republice věrným a poslušným její vládě, musí zachovávat nezlomně státní základní zákony, jakož i jiné zákony a plnit i jinak povinnosti v tomto ustanovení zvlášť vypočítané, je nasnadě závěr, že povinnosti ty musí zachovávat i tam, kde nevystupuje sám o sobě, nýbrž jako úd určitého organismu, ať již organismus ten svoji činnost vyvíjí po právu, či nikoli. Nelze proto ustanovení § 25 odst. 1 v souvislosti s ustanovením § 21 služ. pragm. vykládati tak, že by postihovalo jen účastenství úředníkovu ve spolcích podle spolkového zákona řádně konstituovaných a nepostihovalo účast úředníka v takovém organismu, který jest organismem nedovoleným a který tudíž vyvíjí svoji činnost ilegálně. Již z tohoto srovnání plyne, že výrazu »spolek« podle ustanovení § 25 odst. 1 nelze dávat jen úzký výklad, jako by tu šlo jen o společenský útvar ustavený a účinkující podle spolkového zákona. Uváží-li se dále to, co výše uvedeno o obecném nazírání na pojem »spolek«, možno právem vyložití ustanovení § 25 odst. 1 služ. pragm. v ten smysl, že výrazem spolek označen je tu každý společenský útvar spojující více osob k dosažení určitého cíle životního a tedy i sdružení strany politické.

Tento výklad podporují i další ustanovení § 25 odst. 2 a 3 služ. pragm., z nichž v souvislosti s ustanovením odst. 1 plyne, že služ. pragm. rozeznává 3 kategorie účasti úředníka v určitém spolku, sdružení nebo společnosti, t. j. když způsob činnosti příčí se povinností úředníka, sleduje účel přivoditi poruchy nebo zastavení úřední anebo služební činnosti, a konečně příslušnost k cizozemské společnosti sledující politické účely. Označuje sice každou kategorii jiným výrazem, než ve všech těchto případech výrazy ty podle obsahu ustanovení znamenají společenské útvary, v nichž více osob se sdružuje k určitému cíli a jsou tedy ve své podstatě sobě postaveny na roveň. Z tohoto užití několika různých označení pro společenský útvar spojující více osob k určité činnosti plyne dále závěr, že označení ta nelze brát v doslovném slova smyslu, každé odděleně, nýbrž ve vzájemné souvislosti.

Ale pak ať jde o spolek (Verein) podle 1. odst. nebo o sdružení (Verbindung) podle 2. odst. nebo o společnost (Gesellschaft) podle 3. odst., jde tu vždy o označení každého společenského útvaru spojujícího více osob (srov. Boh. A 12.094/35). Je tedy námitka stížnosti lichá.

Stížnost dále namítá, že st-li nebylo známo, že strana DNSAP měla program státu nepřátelský, ježto poslanci stále prohlašovali, že cílem

strany této je samospráva v rámci republiky. St-l má prý nepatrné vzdělání, nikdy se neúčastnil činnosti strany, byl zvolen pokladníkem, netušil však, že členstvím porušuje své povinnosti. Nebyla prý zjištěna vědomost st-le, že strana je státu nepřátelská, a úřad bez důkazu má zato, že strana DNSAP byla státu nepřátelská již v době, kdy byl členem. Námitce této nemohl nss přisvědčiti.

Z nař. rozhodnutí plyne, že vrch. disciplinární komise přiklonila se v otázce viny zcela ke stanovisku, které v této otázce zaujala a ve svém nálezu obšírně odůvodnila disciplinární komise I. stolice, a vzhledem k důkazům, v tomto nálezu sneseným, neuznala, že neprovedením důkazů, navrhovaných obhájcem při líčení v I. stolicí, zůstalo líčení kusé a že by bylo nutno tyto důkazy dodatečně prováděti.

V tom směru pak I. stolice výslovně uvedla, že neuvěřila obhajobě st-le, že si nebyl vědom protistátní činnosti DNSAP, a to proto, že cíl strany (státu nepřátelský) byl patrný již z tištěné přihlášky Ant. H., jež byla zabavena u st-le, a z legitimace strany. Že by z uvedené přihlášky a legitimace strany státu nepřátelský cíl této strany nebyl patrný, resp. že by obsah těchto dokladů nebyl st-lí znám, stížnost nevytýká. Ale pak ve shora uvedeném zjištění mohl žal. úřad míti dostatečný podklad pro závěr, že st-l v době, kdy byl členem, věděl, že strana DNSAP byla státu nepřátelská, a je tedy výše uvedená námitka stížnosti lichou. Za tohoto stavu věci je pak nerozhodno, zda st-l se mohl o protistátních cílech strany dověděti proto, že, jak stížnost tvrdí, byly notoricky známy až teprve od rozsudku ve věci Volkssportu a že v této době st-l nebyl již několik měsíců členem. — — —

Pokud stížnost uvádí, že se st-l nikdy nezúčastnil aktivní činnosti ve straně, je v rozporu sama se sebou, připouštějíc, že st-l byl zvolen pokladníkem strany a že tuto činnost také vyvíjel, jak již v řízení správním a zvláště i v odvolání k žal. úřadu st-l sám doznal.

Stížnost vidí konečně vadnost řízení v tom, že nebyly provedeny důkazy o tom, že st-l pro stranu nikdy neagitoval, nikdy se nezúčastnil sezení a schůzí, že nevedl žádných politických debat a že zvláště spolek »Einigkeit« je zcela nepolitickým spolkem s humánními účely, a to proto, že provedení těchto důkazů bylo zapotřebí, když k odsouzení došlo podle úplně všeobecné a ničím nedoložené zprávy četnictva a okr. úřadu v Jáchymově. Ani tato námitka není důvodná.

Žal. úřad, jak z jeho rozhodnutí plyne, uznal st-le vinným na základě průkazů v nálezu I. stolice uvedených a na základě těchto průkazů neuznal za potřebné prováděti důkazy navrhované obhájcem při líčení v I. stolicí. Z odůvodnění I. stolice je patrné, že vina pro agitaci pro stranu účastí na projevech a schůzích strany byla vyloučena, na jinou agitaci pro stranu, účast při sezení a schůzích a na politický charakter spolku »Einigkeit« usoudila pak I. stolice nikoli z relace četnické a ze zprávy okr. úřadu, nýbrž z určitých dokladů u st-le zabavených a v nálezu blíže uvedených, jakož i z funkce st-le jako pokladníka. St-l správnost těchto dokladů nepopírá. Ale pak v nich měl žal. úřad dostatečný poklad pro svůj úsudek o agitaci st-lově pro stranu, o politickém charak-

teru spolku »Einigkeit« a pro svůj úsudek o účasti st-lově při sezeních a schůzích strany. Úsudek tento není také nelogický a proto i námitka vadnosti řízení je bezdůvodná.

Č. 13.090.

Policejní věci: I. Ochrana veřejnoprávní funkce orgánu veřejné správy, kterou poskytují správní úřady podle čl. 4 odst. 2 zákona č. 125/1927 Sb., není vyloučena tím, že uražený orgán veřejné správy mohl snad urážku obsaženou v dopise jemu poslaném stíhati též soukromou žalobou. — II. I dopis označený zevně jako soukromý může být podáním ve smyslu čl. 4 odst. 2 zákona č. 125/1927 Sb., jestliže podle svého obsahu jest určen pro orgán veřejné správy.

(Nález z 2. prosince 1937 č. 335/35-2.)

Prejudikatura: ad I. Boh. A 11.417/34, ad II. Boh. A 9159/31.

Věc: Adolf Z. ve Slezské Ostravě-Hladnově proti rozh. zem. úřadu v Brně z 30. listopadu 1934 o policejním přestupku.

Výrok: Naříkané rozhodnutí se zrušuje.

Důvody: Nálezem okr. úřadu v Novém Jičíně z 8. listopadu 1933 byl st-I odsouzen k pokutě 1.000 Kč, pro případ nedobytnosti k 3dennímu vězení pro přestupek čl. 4 odst. 2 zákona č. 125/1927 Sb., jehož jehož se dopustil tím, že užil ve svém dopisu z 27. července 1933, adresovaném okr. hejtmanu v Bílovci jakožto orgánu veřejné správy státní, urážlivého způsobu psaní tím, že tento orgán veřejné správy obviňuje ze snahy ho potrestati, při čemž ho upozorňuje, že se mu to nepodaří, a upozorňuje dále okr. hejtmana, že pod svícem je temno a že mu dá brzy příležitost, aby pod svícem viděl.

Tento trestní nález byl nař. rozhodnutím potvrzen.

Nss, uvažuje o stížnosti podané na toto rozhodnutí, musil nejprve zaujmouti stanovisko k námitce, ve které se vytýká, že st-I byl odsouzen podle čl. 4 zákona č. 125/1927 Sb. pro skutkovou podstatu přestupku stíhaného soudně. Touto námitkou musil se nss zabývat přes to, že nebyla uplatněna ve správním řízení, neboť jde o námitku, kterou se popírá příslušnost žal. úřadu k vydání nař. rozhodnutí, k níž soud musí přihlížeti z povinnosti úřední. Rozvádějíc uvedenou námitku, uvádí stížnost, že podání na veřejné orgány, zejména na okr. hejtmana, musí se podle povahy věci dostat do rukou více osob, které se musejí seznámiti s jeho obsahem, a je tedy nutno považovati podání za projev učiněný veřejně, nebo aspoň k několika osobám. Pak ale urážlivé tvrzení, pro které byl st-I odsouzen, zakládalo skutkovou podstatu přestupku podle §§ 487 a násl. trest. zákona, které v době odeslání dopisu byly ještě v platnosti. Jde-li však o trestný čin stíhaný soudy, nelze použití subsidiárního předpisu čl. 4 odst. 2 zákona č. 125/1927 Sb. Nss nesdílí tohoto stanoviska stížnosti.